

COGNITIE

De Psychologie Van Rechts: Tussen Angst En Beven

Toepassing x - **Waarom sommige vrouwen vallen voor ‘foute mannen’**

— en waarom dat minder met smaak te maken heeft dan we denken

Het is een cliché dat maar blijft terugkomen: vrouwen die vallen voor ‘foute mannen’. De impulsieve types. De charmante onruststokers. De emotioneel afwezige verleiders die grenzen oprekken, beloftes niet nakomen en tóch weer binnen weten te dringen.

Maar waarom eigenlijk? Zijn het alleen slechte keuzes? Domme voorkeuren? Of speelt er iets diepers — psychologisch, maatschappelijk, zelfs ideologisch?

Laten we dat cliché eens serieus nemen. Niet om het te bevestigen, maar om te begrijpen welke krachten erachter schuilgaan.

Psychologie: het hart zoekt wat het hoofd niet begrijpt

Spanning en opwindning (arousal)

‘Foute mannen’ zijn vaak allesbehalve saai. Ze zijn rebels, impulsief, dominant — eigenschappen die spanning en avontuur suggereren. Die spanning wekt een fysiologische reactie in ons lichaam: versnelde hartslag, verhoogde alertheid, een vleugje stress. En precies daar ontstaat verwarring. Die fysieke opwindning kan onbewust worden geïnterpreteerd als romantische of seksuele aantrekkingskracht. Psychologen noemen dit het *misattributie van arousal*: je lichaam slaat aan, en je hoofd zoekt daar een verhaal bij. Liefde, misschien?

Hechtingsstijlen: onvoorspelbaarheid voelt vertrouwd

Voor wie is opgegroeid met emotioneel onbeschikbare of grillige ouders, kan onvoorspelbaarheid juist voelen als thuis. Mensen met een onveilige hechtingsstijl — angstig of vermijdend — worden niet zelden aangetrokken tot partners die emotioneel afstandelijk zijn of zich onduidelijk binden. Wat anderen zouden herkennen als ‘toxisch’, kan voor hen voelen als de normaalste zaak van de wereld. Niet omdat ze dom zijn, maar omdat het brein zoekt naar het bekende, niet per se het gezonde.

Het redder-syndroom: liefde als project

Sommige mensen — vrouwen én mannen — raken niet verliefd op wie iemand *is*, maar op wie die *zou kunnen zijn*. Ze geloven dat hun liefde iemand kan genezen,

bijsturen, veranderen. De foute man is dan geen eindpunt, maar een belofte: als hij verandert, wordt alles beter. Het probleem is alleen dat deze fantasie vaak meer zegt over de behoefte om controle te krijgen over iets wat ooit oncontroleerbaar was — bijvoorbeeld in de jeugd — dan over de realiteit van de relatie zelf.

Zelfbeeld en grenzen: wat denk je waard te zijn?

Wie worstelt met zelfwaardering, stelt lagere grenzen. Je accepteert wat je diep vanbinnen denkt te verdienen. Voor mensen met een laag zelfbeeld kan de liefde van een 'foute man' zelfs als een bevestiging voelen: *als hij bij mij blijft, ben ik blijkbaar niet waardeloos*. Paradoxaal genoeg kan deze dynamiek ervoor zorgen dat men zich vasthoudt aan een relatie die destructief is — uit angst dat er niets beters zal komen.

Maatschappij: het foute verlangen wordt gecultiveerd

Romantisering in media: gevaar is sexy

Van James Dean tot Christian Grey — de media heeft het bad boy-archetype eindeloos verheerlijkt. De man die iedereen op afstand houdt, maar zich 'alleen voor haar' opent. Die harde buitenkant, zachte binnenkant-droom: het is een van de krachtigste culturele scripts over liefde. Wat gevaarlijk is, wordt sexy voorgesteld. De vrouw die hem temt, wordt een heldin. Het levert spannende verhalen op, maar fungeert ook als een vorm van indoctrinatie: liefde is lijden, en pas als hij verandert, telt het écht.

Traditionele genderrollen: dominant is aantrekkelijk

In veel culturen wordt mannelijkheid nog steeds geassocieerd met assertiviteit, dominantie en controle. Gedrag dat in feite grensoverschrijdend is, wordt soms gebagatelliseerd als 'mannelijk instinct' of zelfs aantrekkelijk gevonden. Die normen zitten diep — ook bij vrouwen. Wie is opgegroeid met het idee dat een man 'het voortouw' moet nemen, kan dominante of grillige mannen aantrekkelijk vinden, zelfs als dat gepaard gaat met machtsmisbruik of emotionele afstand.

Status en macht: charisma overschaduwde karakter

Sommige 'foute' mannen zijn aantrekkelijk vanwege hun status, charisma of lef. Ze nemen ruimte in, maken indruk, spreken met overtuiging. Die aantrekkingskracht werkt vaak los van hun morele kwaliteiten. Sterker nog: hun manipulatieve of egocentrische gedrag wordt soms zelfs verward met kracht. In een samenleving die macht gelijkstelt aan succes, zijn dit soort mannen niet de uitzondering — ze zijn het model.

En toch: niet iedereen trapt erin

Niet alle vrouwen vallen voor foute mannen. Er is geen universeel 'vrouwelijk brein' dat op drama of onvoorspelbaarheid is geprogrammeerd. Veel vrouwen herkennen het patroon en keren zich er resoluut van af, zeker na eerdere ervaringen. Aantrekkingskracht is geen natuurwet. Ze is situationeel, sociaal gevormd, en verandert mee met leeftijd, levensfase, ervaring en context.

Wat we *fout* noemen, is zelden puur individueel. Het is een mengeling van persoonlijke geschiedenis, culturele narratieven en maatschappelijke verhoudingen. En als we dat erkennen, kunnen we ophouden met vrouwen te beschuldigen van 'slechte smaak' en beginnen met begrijpen hoe verlangen werkt in een wereld die spanning verwacht met liefde.

Liefde in een neoliberale tijd: spanning boven verbinding

Als we zeggen dat mensen spanning verwarren met liefde, dan bedoelen we niet alleen iets psychologisch. We bedoelen ook iets cultureels, iets structureels. We leven immers in een wereld die gestuurd wordt door neoliberale logica: een samenleving waarin succes, snelheid, competitie en zelfoptimalisatie centraal staan. In zo'n wereld is liefde niet langer een traag, relationeel proces — maar een uitdaging, een project, een 'keuze'. En precies dáár zit de link met het fenomeen 'foute mannen'.

De foute man belichaamt vaak de neoliberale held: autonoom, compromisloos, aantrekkelijk vanwege zijn gebrek aan kwetsbaarheid. Hij is niet beschikbaar, en dus een trofee. De spanning die hij oproept, lijkt op het verlangen naar iets onbereikbaars — een gevoel dat ook in de neoliberale markt dominant is. De jacht naar succes, naar beter, naar meer: het zijn allemaal dynamieken die relaties besmetten. Niet *liefde* is het doel, maar de opwinding van het najagen.

In plaats van zorg, nabijheid en gedeelde groei — elementen die eerder bij een socialere of collectieve visie op leven passen — krijgen we relaties waarin prestaties en beloning centraal staan. Liefde wordt een persoonlijke onderneming. Wie geen succes heeft in de liefde, faalt individueel. En wie *wel* succes heeft, heeft dat 'verdiend'. De foute man, met zijn charisma en grilligheid, past daar perfect in. Hij is een symbool van verlangen in een tijd waarin menselijke verbinding ondergeschikt is gemaakt aan persoonlijke winst.

Zo bezien is de aantrekkingskracht tot de foute man niet alleen een kwestie van psychologie of jeugdtrauma, maar ook van ideologie. In een neoliberale wereld raakt liefde besmet met dezelfde logica die de markt regeert: jagen, scoren, afschrijven. Relaties worden consumptiegoederen. En wie werkelijk liefde zoekt, moet soms eerst afleren wat spanning is.